

Wersja zanonimizowana

Tłumaczenie

C-707/21 – 1

Sprawa C-707/21

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

24 listopada 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Cour de cassation (Francja)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

17 listopada 2021 r.

Strona skarżąca w postępowaniu kasacyjnym:

Recamier SA

Strona przeciwna w postępowaniu kasacyjnym:

BR

[...]

WYROK COUR DE CASSATION (SĄDU KASACYJNEGO), PIERWSZA
IZBA CYWILNA, Z DNIA 17 LISTOPADA 2021 r.

Spółka Recamier, spółka akcyjna z siedzibą w [...] Luksemburgu (Luksemburg), wniosła [...] skargę kasacyjną [...] od wyroku wydanego w dniu 4 czerwca 2019 r. przez cour d'appel de Versailles (sąd apelacyjny w Wersalu) (dwunasta izba) w sporze między nią a BR, zamieszkałym w [...] La Garenne-Colombes, będącym stroną przeciwną w postępowaniu kasacyjnym.

[...]

[...] [informacje dotyczące procedury]

[P]ierwsza izba cywilna sądu kasacyjnego, [...] [skład] po przeprowadzeniu narady zgodnie z prawem, wydała niniejszy wyrok.

Okoliczności faktyczne i przebieg postępowania

- 1 Zgodnie z zaskarżonym wyrokiem (Wersal, dnia 4 czerwca 2019 r.) wydanym po przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania w wyniku skargi kasacyjnej (pierwsza izba cywilna, dnia 4 lipca 2018 r., skarga kasacyjna nr 17–20.610), luksemburska spółka Recamier dochodziła od BR przed sądami luksemburskimi zapłaty pewnych kwot, zarzucając mu sprzeniewierzenie aktywów, którego ten ostatni dopuścił się podczas wykonywania funkcji członka zarządu. Wyrokiem z dnia 11 stycznia 2012 r. luksemburski sąd apelacyjny uznał powództwo za bezzasadne. Uznał on, że z uwagi na fakt, iż zarzucane BR uchybienia zostały przez niego popełnione w charakterze członka zarządu wykonującego swoje funkcje, odpowiedzialność BR ma charakter kontraktowy, a zatem roszczenie, które wyraźnie opiera się na odpowiedzialności quasi-deliktowej, należy uznać za niedopuszczalne na podstawie zasady niedopuszczalności zbiegu odpowiedzialności deliktowej i kontraktowej.
- 2 W dniu 24 lutego 2012 r. spółka Recamier wszczęła przeciwko BR postępowanie przed tribunal de commerce de Nanterre (sądem handlowym w Nanterre), domagając się zapłaty tych samych kwot, w związku z tymi samymi faktami, na podstawie przepisów prawa luksemburskiego dotyczących odpowiedzialności kontraktowej.
- 3 W zaskarżonym wyroku sąd apelacyjny uznał powództwo wniesione przez spółkę Recamier za niedopuszczalne, twierdząc, że powaga rzeczy osądzonej przez sądy luksemburskie powinna być oceniana w świetle francuskiego prawa procesowego, zgodnie z którym powód musi przedstawić w pozwie cały materiał procesowy, który uważa on za istotny dla powodzenia powództwa (tzw. zasada koncentracji materiału procesowego). Stwierdził, że ponieważ strony, ich status i przedmiot sporu były identyczne w postępowaniu, które doprowadziło do wydania wyroku przez sąd luksemburski, i w rozpatrywanym postępowaniu, a roszczenie odszkodowawcze opierało się na tej samej podstawie, tj. na sprzeniewierzeniu aktywów, które zarzucono BR, spółka Recamier nie może powoływać się na inną podstawę prawną niż ta, której nie podniosła w odpowiednim czasie.

Właściwe przepisy

Prawo Unii

- 4 Artykuł 33 pkt 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, zwanego „Bruksela I”, stanowi:

„Orzeczenia wydane w jednym państwie członkowskim są uznawane w innych państwach członkowskich bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania”.

Prawo krajowe

- 5 Artykuł 480 code de procédure civile (francuskiego kodeksu postępowania cywilnego) stanowi:

„Wyrok, który rozstrzyga w sentencji o całości lub części sporu głównego albo rozstrzyga o zarzucie procesowym, zarzucie niedopuszczalności drogi sądowej lub o innym wypadku, ma z chwilą ogłoszenia powagę rzeczy osądzonej w odniesieniu do sporu, który rozstrzyga.

Spór główny jest wyznaczony przez przedmiot sporu określony w art. 4”.

Artykuł 4 ust. 1 tego kodeksu stanowi:

„Przedmiot sporu określa się na podstawie odpowiednich żądań stron”.

- 6 Artykuł 1351, obecnie 1355 kodeksu cywilnego, stanowi:

„Powaga rzeczy osądzonej odnosi się tylko do tego, co stanowi przedmiot rozstrzygnięcia. Żądana rzecz musi być taka sama, żądanie musi opierać się na tej samej podstawie powództwa, musi być między tymi samymi stronami i musi być wniesione przez nie i przeciwko nim w tym samym charakterze”.

- 7 Zgodnie z orzecznictwem sądu kasacyjnego, poczynszy od wyroku zgromadzenia plenarnego z dnia 7 lipca 2006 r. (skarga nr 04-10.672, Bull. civ. nr 8), na powódzie spoczywa obowiązek przedstawienia, już w postępowaniu dotyczącym pierwszego żądania, całego materiału procesowego, który uważa on za istotny dla powódzenia powództwa. Powód nie może kwestionować tożsamości podstawy żądania dwóch powództw, powołując się na podstawę prawną, której nie podniósł w odpowiednim czasie. Zatem strona, która wnosi powództwo na podstawie odpowiedzialności kontraktowej w celu uzyskania odszkodowania za szkodę w sytuacji, gdy jej żądanie odszkodowawcze oparte na odpowiedzialności deliktowej zostało oddalone prawomocnym orzeczeniem sądu, przed którym nie powoływano się na odpowiedzialność kontraktową, działa wbrew powadze rzeczy osądzonej (druga izba cywilna, dnia 25 października 2007 r., odwołanie nr 06–19.524, Bull. 2007 r., II, nr 241).

Stanowiska stron

- 8 Spółka Recamier podniosła, że powaga rzeczy osądzonej decyzji luksemburskiej nie powinna być oceniana w świetle prawa francuskiego, lecz w świetle autonomicznej wykładni tego pojęcia w prawie Unii lub w świetle prawa luksemburskiego, ponieważ uznanie orzeczenia zagranicznego w państwie, w

którym wystąpiono o uznanie, nie może doprowadzić do sytuacji, w której wywołało by ono więcej skutków niż w państwie pochodzenia, a prawo luksemburskie nie uznaje zasady koncentracji materiału procesowego.

- 9 BR utrzymuje, że na mocy normy międzynarodowego prawa publicznego każde państwo posiada wyłączną kompetencję w zakresie ustanawiania własnej organizacji wewnętrznej, to znaczy w zakresie tworzenia poszczególnych organów, podziału kompetencji między nimi oraz opracowywania ich zasad działania, w związku z czym prawem procesowym jest z konieczności prawo miejsca siedziby sądu, a normy kolizyjne nie mają w tym przypadku zastosowania.
- 10 Rzecznik generalny wnosi zasadniczo o zastosowanie prawa luksemburskiego oraz pomocniczo proponuje zadać pytanie Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej w trybie prejudycjalnym.

Względy uzasadniające odesłanie prejudycjalne

- 11 Z jednej strony Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich orzekł, że „zagraniczne orzeczenie uznane na mocy art. 26 konwencji [brukselskiej] powinno co do zasady wywoływać takie same skutki w państwie, w którym wystąpiono o uznanie, jakie wywołuje w państwie pochodzenia” (ETS, wyrok z dnia 4 lutego 1988 r., Hoffmann, 145/86).
- 12 Z drugiej strony Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ustanowił zasadę autonomicznej definicji pojęcia powagi rzeczy osądzonej w prawie Unii (TSUE, wyrok z dnia 15 listopada 2012 r., Gothaer Allgemeine Versicherung i in., C-456/11, pkt 39 i 40) w następujący sposób:

„Wymóg jednolitego stosowania prawa Unii nakazuje, by zakres tego ograniczenia został dokładnie określony na poziomie Unii, aniżeli zależał od przepisów krajowych dotyczących powagi rzeczy osądzonej.

Tymczasem pojęcie powagi rzeczy osądzonej w prawie Unii nie obejmuje jedynie sentencji danego orzeczenia sądowego, lecz rozciąga się także na te elementy uzasadnienia tego wyroku, które stanowią niezbędne wsparcie jego sentencji i które z tego względu są z nią nierozzerwalnie związane [zob. w szczególności wyroki: z dnia 1 czerwca 2006 r. w sprawach połączonych C-442/03 P i C-471/03 P P & O European Ferries (Vizcaya) i Diputación Foral de Vizcaya/Komisja, Zb.Orz. s. I-4845, pkt 44; z dnia 19 kwietnia 2012 r. w sprawie C-221/10 P, Artegodan/Komisja, pkt 87]”.

- 13 Sąd kasacyjny zastanawia się, czy autonomiczna definicja powagi rzeczy osądzonej dotyczy wszystkich przesłanek i skutków tej zasady, czy też niektóre z nich powinny być zastrzeżone dla prawa sądu, do którego wniesiono sprawę lub prawa sądu, który wydał orzeczenie.

- 14 W pierwszym przypadku sąd kasacyjny zmierza do ustalenia, czy dwa powództwa wniesione do sądów dwóch państw członkowskich należy uznać, w świetle autonomicznej definicji powagi rzeczy osądzonej, za powództwa dotyczące tych samych żądań, jeżeli powód podnosi identyczne okoliczności faktyczne, ale powołuje się na różne podstawy prawne.
- 15 Sąd ten zastanawia się w szczególności, czy dwa żądania, z których jedno opiera się na odpowiedzialności kontraktowej, a drugie na odpowiedzialności deliktowej, lecz wynikające z tego samego stosunku prawnego, takiego jak wykonywanie funkcji członka zarządu, należy uznać za mające „tę samą podstawę” w rozumieniu wyroku w sprawie Gubisch Maschinenfabrik (ETS, dnia 8 grudnia 1987 r., 144/86).
- 16 W drugim przypadku sąd kasacyjny zastanawia się, czy art. 33 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 44/2001, na podstawie którego orzeczenie staje się częścią obrotu prawnego w państwach członkowskich w takim samym zakresie i z takimi samymi skutkami, jak w państwie członkowskim, w którym zostało wydane, wymaga odniesienia się do prawa sądu pochodzenia, czy też zezwala na zastosowanie prawa sądu, do którego zwrócono się o wydanie orzeczenia, w odniesieniu do związanych z nim skutków procesowych.

Z POWYŻSZYCH WZGLĘDÓW, Trybunał:

Na podstawie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej;

ZWRACA SIĘ do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z następującymi pytaniami;

„1. Czy art. 33 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, zwanego „Bruksela I”, należy interpretować w ten sposób, że autonomiczna definicja powagi rzeczy osądzonej dotyczy wszystkich przesłanek i skutków tej zasady, czy też niektóre z nich powinny być zastrzeżone dla prawa sądu, do którego wniesiono sprawę, lub prawa sądu, który wydał orzeczenie?

2. W pierwszym przypadku, czy dwa powództwa wniesione do sądów dwóch państw członkowskich należy uznać, w świetle autonomicznej definicji powagi rzeczy osądzonej, za powództwa dotyczące tych samych żądań, jeżeli powód podnosi identyczne okoliczności faktyczne, ale powołuje się na różne podstawy prawne?

3. Czy dwa żądania, z których jedno opiera się na odpowiedzialności kontraktowej, a drugie na odpowiedzialności deliktowej, lecz wynikające z tego samego stosunku prawnego, takiego jak wykonywanie funkcji członka zarządu, należy uznać za mające tę samą podstawę?

4. W drugim przypadku, czy art. 33 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 44/2001, na podstawie którego orzeczenie staje się częścią obrotu prawnego w państwach członkowskich w takim samym zakresie i z takimi samymi skutkami jak w państwie członkowskim, w którym zostało wydane, wymaga odniesienia się do prawa sądu pochodzenia, czy też zezwala na zastosowanie prawa sądu, do którego zwrócono się o wydanie orzeczenia, w odniesieniu do związanych z nim skutków procesowych?”

[...]

[...] [zawieszenie postępowania, krajowe kwestie proceduralne]

DOKUMENT ROBOCZY